

Lausuntopalaute kaivosveron toteuttamista arvioivan työryhmän arviomuistiosta

Yleistä

Kaivosveron toteuttamista arvioivan työryhmän arviomuistion lausuntokierros päättyi 5.8.2022. Lausuntoja annettiin yhteensä 33. Lausunnon antoivat ympäristö- ja kansalaisjärjestöt (Finnwatch ry, Kansalaisten kaivosvaltuuskunta ry, Pelastetaan Päijänne, Puhtaan Saimaan Puolesta ry, Suomen Luonnonsuojeluliitto, Suomen luontopaneeli), elinkeinoelämän etujärjestöt (EK, Keskuskauppakamari, Kaivosteollisuus ry, Teknologiateollisuus ry, Metallinjalostajat ry, Lapin kauppakamari, Matkailu- ja ravintolapalvelut MaRa ry, Kemianteollisuus ry), SAK ry, Suomen Kuntaliitto ry, MTK ry, Luonnonvarakeskus, Pohjois-Pohjanmaan liitto, tutkimuslaitokset (Geologian tutkimuskeskus, Etna ja VATT), Verohallinto, Ahvenanmaan maakuntahallitus, yksittäiset kansalaiset ja kaivosalalla toimivat yritykset sekä kaivosten sijaintikunnat.

Näkemykset kaivosveron tarpeellisuudesta jakaantuivat selkeästi. Osa lausunnonantajista näki selkeän tarpeen erilliselle kaivosverolle ja toi esille, että Suomi poikkeaa kaivosverotuksen puuttuessa useasta muusta valtiosta. Toisaalta eräät lausunnonantajista eivät pitäneet kaivosveron säätämistä perusteltuna, koska se lisäisi teollisuuden verotaakkaa etenkin nykyisessä epävarmassa taloudellisessa tilanteessa.

Näkemys soveltuvasta veromallista vaihtelee

Rojaltiin perustuva malli sai kannatusta ympäristö- ja kansalaisjärjestöiltä, yksittäisiltä kansalaisilta ja kaivosten sijaintikunnilta. Myös Suomen Kuntaliitto, MTK ry, Pohjois-Pohjanmaan liitto, Luonnonvarakeskus ja Geologian tutkimuskeskus puolsivat rojaltia veromalliksi.

Elinkeinoelämän etujärjestöjen, SAK ry:n, Etnan ja VATT:n lausunnoissa painotettiin nettotulon verotukseen perustuvien mallien etuja.

Rojalteja puoltavissa lausunnoissa nostettiin esille mallin yksinkertaisuus ja selkeys. Hyvänä pidettiin myös sitä, että rojalti olisi mahdollista ottaa käyttöön nopeasti. Kriittisissä lausunnoissa korostettiin työryhmän arviomuistiossakin esitettyä huomiota siitä, että rojalit tyypillisesti vääristävät investointipäätöksiä ja tätä kautta syntyisi negatiivisia vaikutuksia myös muualle yhteiskuntaan. Muun muassa Etna ja VATT suhtautuivat kriittisesti työryhmän arvioon siitä, että muistiossa esitetty rojaltitaso vääristäisi toimintaa vain vähäisesti.

Nettotulon veromallia puoltavissa lausunnoissa tuotiin esille, että malli takaisi paremmin kaivosten tasapuolisen verokohtelun eikä vääristäisi investointipäätöksiä. Hyvänä pidettiin sitä, että kohdistuisi yritysten liiketoimintahyödyn mukaisesti. Kaivostoimialan lausuntojen mukaan veromalli ei muodostaisi kohtuutonta

hallinnollista taakkaa yrityksille. Kriittisissä lausunnoissa nostettiin esille veromallin alttius aggressiiviselle verosuunnittelulle sekä mallin hallinnollinen monimutkaisuus.

Nettotulon veromallia puoltavissa lausunnoissa kiinnitettiin huomiota siihen, ettei rojaltimallia tule valita sen perusteella, se olisi lyhyellä aikavälillä helpoimmin toteutettavissa oleva malli. Lisäksi veromallin valintaa ei tule tehdä ennalta asetetun tuottotavoitteen, 25 milj. euroa, perusteella. Lausunnoissa tuotiin esille huoli siitä, että vaikka nykyisellä tuottotavoitteella rojaltien verotasot eivät muodostuisi korkeiksi, tulevaisuudessa verotuottotavoitetta voidaan muuttaa. Tällöin verotasot ja vaikutukset voisivat kasvaa merkittävästi nyt arvioidusta.

Eräissä lausunnoissa ehdotettiin myös yhdistelmämallien käyttöönottoa, kuten matalan rojaltin ja nettotulon veron yhdistelmää. Tällainen vaihtoehto esitettiin muun muassa Etlän lausunnossa.

Useassa lausunnossa vuosittaista 25 milj. euron tuottotavoitetta pidettiin alhaisena. Etenkin ympäristöalan lausunnonantajat korostivat sitä, että tuottotavoitetta tulisi arvioida suhteessa vastaavassa tilanteessa olevien kaivosmaiden kaivosveroihin sekä tavoitteeseen kantaa kaivosmineraalien käytöstä kohtuullinen korvaus. Eräissä elinkeinoalan lausunnoissa 25 milj. euron tuottotavoitetta pidettiin toisaalta korkeana kaivosyritykselle aiheutuvan lisäverotaakan näkökulmasta.

Valmistelun laadusta ei saa tinkiä aikataulupaineen vuoksi

Useissa lausunnoissa pidettiin tärkeänä, että valmistelun kanssa edetään ripeästi mutta lausunnoissa painotettiin myös, ettei laadukkaasta valmistelusta saa tinkiä aikataulupaineiden vuoksi. Verohallinto piti mallista riippumatta veron toteuttamista vuoden 2023 alusta haastavana ja ehdotti voimaantumisen siirtämistä vuoden 2024 alkuun. Verohallinnon näkemys sai tukea useissa muissa lausunnoissa.

Veron ympäristöperusteista ja kuntien jako-osuuksista

Useissa lausunnoissa tuotiin esille, että kaivosverossa tulisi muistiossa esitettyä tarkemmin huomioida kaivostoiminnan ympäristövaikutukset, kuten kaivosteollisuuden tuottama jäte- ja ongelmajättemäärät ja kaivostoiminnan ympäristöpäästöt. Eräissä lausunnoissa korostettiin myös kaivostoiminnan merkitystä muun muassa vihreässä siirtymässä.

Lisäksi eräät lausunnonantajat kiinnittivät huomiota siihen, että muulle teollisuustoiminnalle ja maatalouden lannoitetuotannolle aiheutuvia vaikutuksia tulee arvioida jatkovalmistelussa tarkemmin.

Lausunnoissa otettiin kantaa myös kaivosveron tuoton jakamiseen kuntien ja valtion välillä. Useissa lausunnoissa ehdotettiin, että koko kaivosverotuotto tai 60 %:a suurempi osuus ohjattaisiin kaivosten sijaintikunnille. Vaihtoehtoisesti ehdotettiin valtion 40 %:n osuuden korvamerkitsemistä joko kaivospaikkakuntien kehittämiseen tai vanhojen kaivosalueiden kunnostamiseen. Muutamassa lausunnossa kaivosveron tuoton ohjaamista suoraan kunnille ei pidetty hyvänä ratkaisuna vaan ehdotettiin tuoton

ohjaamista erilliseen rahastoon, jolla voitaisiin kattaa mm. kaivosten aiheuttamien ympäristöhaittojen korjaamiseen.

Lisäksi eräät lausunnonantajat pitivät tärkeänä, ettei kaivosveron kuntaosuudella saa vaikuttaa valtionosuusjärjestelmässä kunnille määriteltävään valtionosuuteen.